Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet
Ministry of Agriculture and Forestry

Muistio

25.11.2025

Maa- ja metsätalousvaliokunta 25.11.2025; Asiantuntijalausunto: Valtioneuvoston kirjelmät U 55/2025 vp yhteisen kalatalouspolitiikan uudistamisesta ja U 53 53/2025 vp kumppanuusrahastoasetuksesta

Neuvotteleva virkamies Timo Halonen

Yleistä komission ehdotuksesta:

Ehdotus yhteisen kalastuspolitiikan, eurooppalaisen merisopimuksen ja unionin meri- ja vesiviljelypolitiikan rahoittamisesta (YKP-asetus) on osa EU:n monivuotista rahoituskehystä 2028–2034. Siihen sisältyy yhteisen kalastuspolitiikan toimeenpanon, Euroopan merisopimuksen sekä EU:n meri- ja vesiviljelypolitiikan rahoitus, joka toteutetaan osana kansallista kumppanuussuunnitelmaa. Kumppanuussuunnitelman sisällöstä säädetään kumppanuusrahastoasetuksessa.

Merkittävimmästä osasta yhteisen kalastuspolitiikan ja meripolitiikan rahoittamiseen liittyvistä asioista säädettäisiin kumppanuussuunnitelmia ja tulosperusteisuutta koskevissa komission asetusehdotuksissa. Kokonaisuus poikkeaa aiemmasta rahoituskaudesta, jolloin yhteisen kalastuspolitiikan ja meripolitiikan rahoitusta koskevat asiat olivat säädetty pitkälti Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastoasetuksessa.

Komission ehdottama YKP-asetus on sisällöltään erittäin suppea. Sen keskeinen sisältö liittyy rahoituksen tukikelpoisuussääntöjen täsmentämiseen. Jatkossa tukikelpoisen kohteen tulisi olla yhteisen kalastuspolitiikan tavoitteiden ja WTO:n kalastussopimuksen mukainen. Lisäksi säädettäisiin, että kalastusalusten siirtoon kolmansiin maihin ja syvänmeren kaivostoimintaan liittyvät toimet eivät olisi tukikelpoisia. Kyseessä olisi merkittävä muutos, sillä tällä hetkellä erityisesti kalastukseen liittyvien toimien rahoittamiseen on asetettu hyvin paljon yksityiskohtaisia ehtoja.

Yhteisen kalastuspolitiikan rahoitukseen on komission esityksessä kohdennettu 2 miljardia euroa. Suomen osuus korvamerkitystä rahoituksesta on komission esityksen mukaan vain 24 miljoonaa euroa (kiintein vuoden 2025 hinnoin). Komission ehdotuksen mukaan jäsenvaltiokohtainen jako perustuu historialliseen jäsenvaltiokohtaiseen jakautumaan. Suomelle ehdotetun rahoituksen taso on tällöin noin 67 % pienempi kuin nykyinen rahoitustaso.

Valtioneuvoston kanta yhteisen kalastuspolitiikan rahoitusasetusehdotukseen

Valtioneuvosto kannattaa EU:n yhteisen kalastuspolitiikan rahoituksen jatkuvuutta.

Valtioneuvosto pitää hyvänä, että yhteisen kalastuspolitiikan rahoituksen käytön sääntelyä esitetään yksinkertaistettavaksi. Tämä mahdollistaisi muun muassa kalastuslaivaston energiasiirtymän, aloittavien kalastajien ja sukupolvenvaihdosten tukemisen nykyistä paremmin sekä yleisesti rahoitettavien toimenpiteiden määrittämisen kansallisista lähtökohdista kestävän kalatalouden kilpailukyvyn parantamiseksi.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä yhteisen kalastuspolitiikan sääntely-ympäristön yksinkertaistamista alan uudistumisen nopeuttamiseksi ja esittää esimerkiksi sääntelyhiekkalaatikkomallin (*engl. regulatory sandbox)* sisällyttämistä yhteisen kalastuspolitiikan ja sen rahoitusta koskeviin asetuksiin.

Valtioneuvosto katsoo, että merisopimuksen (Ocean Pact) toimeenpano ja unionin meripolitiikan edistäminen ovat tärkeitä kokonaisuuksia Suomen kannalta. Niistä säätäminen yhteisen kalastuspolitiikan rahoitusta tarkentavassa asetuksessa voisi aiheuttaa kuitenkin oikeudellisia epäselvyyksiä, koska YKP-rahoitusasetuksen mukaisiin toimenpiteisiin sovellettaisiin erilaista lähestymistapaa kansallisen kumppanuussuunnitelman toimien suunnittelussa ja hallinnoinnissa. Tämän vuoksi valtioneuvosto katsoo, että merisopimuksen ja unionin meripolitiikan rahoituksesta ja toimeenpanosta olisi tarkoituksenmukaista säätää ainoastaan kumppanuusrahastoasetuksessa.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että EU-säännösten edellyttämät pakolliset kalastuksen valvonnan ja tiedonkeruutoimet rahoitettaisiin kokonaan tai osittain komission suoran hallinnoinnin alaisista välineistä.

Valtioneuvosto korostaa, että yhteisen kalastuspolitiikan korvamerkityn rahoituksen tulisi kohdentua kalatalousalan elinkeinojen kehittämiseen ja keskeisiin tulevaisuuden tarpeisiin. Valtioneuvosto katsoo, että on tärkeää turvata suomalaisen kalatalouden kehittämisen edellytykset. Korvamerkityn rahoituksen jäsenmaakohtaisen jaon tulisi perustua mahdollisimman objektiivisiin kriteereihin, kuten jäsenmaan kalatalousalan kokoon ja aikaisempien ohjelmakausien varojen käyttöasteeseen.

Yhteisen kalastuspolitiikan rahoituksen käytön ja hallinnoinnin säännöt määritetään vain osin yhteisen kalastuspolitiikan rahoitusasetusehdotuksessa ja pääosin kumppanuussuunnitelmia ja tulosperusteisuutta koskevissa komission ehdotuksissa. Nämä kolme asetusehdotusta muodostavat kokonaisuuden yhteisen kalastuspolitiikan rahoituksen käytölle ja hallinnoinnille. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että kolme asetusehdotusta muodostavat johdonmukaisen kokonaisuuden ja että sääntöjen soveltuvuus yhteisen kalastuspolitiikan rahoittamiseen varmistetaan osana monivuotisia rahoituskehyksiä koskevia neuvotteluja eri työryhmissä.

Liitteet Valiokunnassa esitettävä Power Point -esitys